

תוכן עניינים

עמוד	הנושא
2	תרגול מדורג - שבעת הבניינים
12	תרגול מסכם - שבעת הבניינים
17	דיוקי הגייה ירד במיקוד
21	המרות בפועל
23	משמעויות הבניינים

גזרת השלמים - תרגול

תרגיל 1

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל הופעל)

1. איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש?

א. הפְּשַׁרְתָּן	ב. תִּפְּשַׁרְנָה	ג. פּוֹשְׁרוֹת	ד. מִפְּרִישׁוֹת
------------------	-------------------	----------------	------------------
2. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?

א. יִרְדִּימוּ	ב. הִדְרִמְתָּן	ג. הִרְדְּמָה	ד. מִדְרִימָה
----------------	-----------------	---------------	---------------
3. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?

א. הִסְבִּירוּ	ב. הִדְגְּשְׁתֶּם	ג. תִּפְּקִידוּ	ד. יִשְׁאִירוּ
----------------	-------------------	-----------------	----------------
4. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?

א. נִזְכָּר	ב. תִּשְׁפִּיעוּ	ג. תִּתְמַדְנָה	ד. הִשְׁלַמְנָה
-------------	------------------	-----------------	-----------------
5. איזה פועל בנוי מהשורש צ-מ-ד, בניין הפעיל, גוף נוכחת, זמן ציווי?

א. הִצְמִידָה	ב. מִצְמִידָה	ג. הִצְמִידָה	ד. הִצְמִידִי
---------------	---------------	---------------	---------------
6. החבילה מְשַׁלְכֶת על הרצפה.

א. תִּשְׁלַךְ	ב. יִשְׁלִיכוּ	ג. יִשְׁלְכוּ	ד. הִשְׁלַכְתֶּם
---------------	----------------	---------------	------------------
7. איזה פועל בנוי מהשורש פ-ס-ק, בניין הופעל, גוף נסתרת, זמן עבר?

א. הִפְסְקָה	ב. תִּפְסֶק	ג. מִפְסְקָת	ד. הִפְסְקִיתִי
--------------	-------------	--------------	-----------------
8. לאחר שתגְדִרְנָה את דרישותיכן, נוכל לומר שהדרישות מְגִדְרוֹת.

<small>ג-ד-ר הפעיל נוכחות עתיד</small>	<small>ג-ד-ר הופעל נסתרות בינוני</small>
א. בבניין בלבד	ב. בשורש בלבד
9. הִשְׁלַמְנוּ את המשימה שלנו, ועתה הִשְׁלִימוּ את המשימה שלכם.

<small>ש-ל-מ הפעיל מדברים עבר</small>	<small>ש-ל-מ הפעיל נוכחים ציווי</small>
א. בבניין בלבד	ב. בשורש בלבד
10. איזה פועל בנוי מהשורש ק-ד-מ, בניין הפעיל, גוף נוכחות, זמן עבר?

א. תִּקְדְּמָה	ב. יִקְדִּימוּ	ג. מִקְדִּימוֹת	ד. הִקְדְּמְתָן
----------------	----------------	-----------------	-----------------
11. הנערות מְדַפְּסוֹת את עבודת הגמר. החומר הַמְדַפֵּס יישלח להגהה.

<small>ד-פ-ס הפעיל נסתרות בינוני</small>	<small>ד-פ-ס הופעל נסתר בינוני</small>
א. בבניין בלבד	ב. בשורש בלבד

בזמן בינוני (הווה) - כשהפועל משובץ בתוך משפט, יש לציין את הגוף המדויק. כשהפועל ללא משפט, יש לציין "יחיד, יחידה, רבים, רבות".

12. הקולות הִטְרִידוּ את מנוחתו. לאחר שנפסקו איני מְטַרְד עוד.
ט-ר-ד הפעיל נסתרים עבר ט-ר-ד הופעל מדבר בינוני

- הפעלים הִטְרִידוּ ו-מְטַרְד זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בבניין ובשורש
ב. בבניין, בזמן ובגוף ב. בבניין ובזמן ד. בשורש בלבד

13. חלק העבודה שהגשת היה מְשֻׁלֵּם. מתי תְּשַׁלְּמֶנָּה המשימות הנוספות?
ש-ל-מ הופעל נסתר בינוני ש-ל-מ הופעל נסתרות עתיד

- הפעלים מְשֻׁלֵּם ו-תְּשַׁלְּמֶנָּה נבדלים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בבניין ובשורש
ב. בזמן ובגוף ב. בזמן ובגוף ד. בשורש ובגוף

14. איזה פועל בנוי מהשורש פ-ר-ד, בניין הופעל, גוף נוכחים, זמן עתיד?

- א. תִּפְרְדוּ ב. יִפְרְדוּ ג. הִפְרְדְתֶם ד. מִפְרְדִים

15. האם אתם מְבַדְּלִים בין התאומים הזהים? אנחנו לא הַבְּדֵלְנוּ ביניהם.
ב-ד-ל הפעיל נוכחים בינוני ב-ד-ל הפעיל מדברים עבר

- הפעלים מְבַדְּלִים ו-הַבְּדֵלְנוּ זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בבניין ובשורש
ב. בזמן ובגוף ב. בזמן ובגוף ד. בשורש ובגוף

16. השלגים הִפְשִׁירוּ עם בוא האביב.

מהי צורת העתיד בגוף נסתרות של הפועל הִפְשִׁירוּ?

- א. מִפְרִישוּת ב. תִּפְשֶׁרְנָה ג. יִפְרְשׂוּ ד. תִּפְשֶׁרְנָה

17. השירה מְפַסְקֶת בהינתן האות.

מהי צורת העבר בגוף נסתרת של הפועל מְפַסְקֶת?

- א. תִּפְסַק ב. הִפְסִיקה ג. הִפְסָקה ד. אֶפְסַק

18. איזה פועל בנוי מהשורש ד-ר-כ, בניין הפעיל, גוף מדברים, זמן עתיד?

- א. יִדְרִיכוּ ב. תִּדְרַכְנָה ג. נִדְרִיךְ ד. אֶדְרִיךְ

19. המורים אינם מְכַתִּיבִים לנו את השאלות.

מהי צורת שם הפועל של הפועל מְכַתִּיבִים?

- א. יְכַתִּיבוּ ב. הִכְתִּיב ג. הִכְתִּיבוּ ד. לְהִכְתִּיב

20. בערב יום העצמאות מְדַלְּקִים משואות בהר הרצל. ד-ל-ק הפעיל רבים בינוני
המשואות מְדַלְּקוֹת על ידי אנשים שתורמים לחברה. ד-ל-ק הופעל נסתרות בינוני

- הפעלים מְדַלְּקִים ו-מְדַלְּקוֹת זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן ג. בשורש ובזמן
ב. בזמן ובגוף ב. בזמן ובגוף ד. בבניין ובשורש

תרגיל 2

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל, הופעל ונפעל)

1. אף על פי שהוא נרָגַש מאוד, היא לא תרָגַש בהתרגשותו. נפעל הפעיל
בחרו את הפועל השונה בבניינו משני הפעלים שבשאלה.
א. נרָגַשִּׁים ב. מרָגַשִּׁים ג. מרָגַשִּׁים (הופעל) ד. נרָגַשִּׁ
2. הפְּגָשִׁי שנית עם חברתך, לאחר שהמורה הפְּגִישָׁה ביניכן לפני שבועיים.
פ-ג-ש נפעל נוכחת ציווי פ-ג-ש הפעיל נסתרת עבר
הפעלים הפְּגָשִׁי ו-הפְּגִישָׁה זהים זה לזה: א. בבניין ובזמן
ב. בשורש בלבד ג. בבניין, בגוף ובשורש
ד. בבניין, בזמן ובגוף
3. איזה פועל בנוי מהשורש ס-ג-ר, בניין נפעל, במקור נטווי?
א. להִסְגִּיר ב. להִסְגֵּר ג. נִסְגַּרְת ד. הִסְגִּירי
4. אל תִּכְחִידו את הממצאים. כאשר הם מִכְחָדִים, קשה לעקוב אחרי בעלי חיים נִכְחָדִים.
סדר הבניינים של שלושת הפעלים המודגשים הוא:
א. הופעל, נפעל, הפעיל ג. נפעל, הופעל, הפעיל
ב. הפעיל, נפעל, הופעל ד. הפעיל, הופעל, נפעל
5. חומרי הגלם נִגְנְבו מן המפעלים. הבעלים מקווים שלא יִגְנְבו חומרים נוספים.
ג-נ-ב נפעל נסתרים עבר ג-נ-ב נפעל נסתרים עתיד
הפעלים נִגְנְבו ו-יִגְנְבו נבדלים זה מזה: א. בבניין בלבד
ב. בזמן בלבד ג. בבניין, בשורש ובזמן
ד. בזמן ובגוף
6. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. המְתִיקי ב. השְׁקִפְתִּי ג. הפְּנָסו ד. הפְּקִדְנָה
7. איזה פועל בנוי מהשורש ש-ל-מ, בניין הפעיל, זמן עתיד, גוף נוכחות?
א. תִּשְׁלַמְנָה ב. תִּשְׁלַמְנָה ג. תִּשְׁלַמְנָה ד. תִּשְׁלַמְנָה
8. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. הפְּנָמְתִּי ב. תִּצְדִּיקִי ג. אֶפְגִּישׁ ד. המְרַדְתִּי
9. איזה פועל אינו שייך לבניין נפעל?
א. הפְּגָשׁו ב. נִפְגָּשִׁים ג. יִפְגָּשׁו ד. לְהִפְגֵּשׁ
10. הם מִפְקָדִים על שמירת הרכוש.
צורת ההווה של הפועל מִפְקָדִים בבניין הפעיל בגוף יחידה היא:
א. נִפְקָדְתִּי ב. מִפְקָדֵה ג. מִפְקָדְתִּי ד. נִפְקָדָה
11. המכוונות תִּפְעֵלְנָה בשעות העבודה.
מהי צורת ההווה של הפועל תִּפְעֵלְנָה באותו הבניין?
א. מִפְעִילָה ב. מִפְעִלוֹת ג. תִּפְעֵל ד. מִפְעִילוֹת

12. רצועות הבד **תִּדְבְּקָנָה** על התמונה. הן **מִדְבְּקוֹת** בעזרת דבק מיוחד.

- ד-ב-ק הופעל נסתרות עתיד ד-ב-ק הופעל נסתרות בינוני
הפעלים תִּדְבְּקָנָה ו-מִדְבְּקוֹת נבדלים זה מזה: א. בבניין, בגוף ובשורש ג. בזמן בלבד
ב. בזמן ובגוף ד. בשורש בלבד

13. המפקדות **תִּדְרְכְּנָה** את החיילים לקראת הטקס. החיילים **נִדְרְכְּוּ** לקראת האירוע.

- ד-ר-כ הפעיל נסתרות עתיד ד-ר-כ נפעל נסתרים בינוני
הפעלים תִּדְרְכְּנָה ו-נִדְרְכְּוּ זהים זה לזה: א. בשורש בלבד ג. בבניין ובזמן
ב. בבניין, בזמן ובגוף ד. בבניין, בגוף ובשורש

14. איזה פועל בנוי מהשורש **ב-ד-ק**, בניין **נפעל**, זמן **עתיד**, גוף **מדברים**?

- א. נִבְדַּק ב. נִדְבַק ג. נִבְדֵּק ד. יִבְדְּקוּ

15. מתי **תִּזְכְּרוּ** בחומר הבחינה?

איני רוצה ל**הִזְכִּיר** לכן זאת מדי יום.

החומרים לבחינה **מִזְכָּרִים** ביומנכן.

סדר הבניינים של שלושת הפעלים המודגשים הוא:

- א. הפעיל, נפעל, הופעל ג. הופעל, נפעל, הפעיל
ב. נפעל, הפעיל, הופעל ד. נפעל, הופעל, הפעיל

16. הן **מְקַלְטוֹת** את דברי חבריהן.

צורת **העתיד** של הפועל **מְקַלְטוֹת** בבניין **נפעל** בגוף **נוכחות** היא:

- א. יִקְלְטוּ ב. יִקְלְטוּן ג. תִּקְלְטְנָה ד. תִּקְלְטְנָה

חלק ב - נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל)

1. כלי הכסף שְׁמוּרִים בארון.	ש-מ-ר קל	11. המנהלות מְטַרְדוֹת בגלל האלימות.	ט-ר-ד הופעל
2. טַעַנוּ את המצבר הריק.	ט-ע-נ קל	12. עלינו ל הִפְנִים את החומר החדש.	פ-נ-מ הפעיל
3. הִזְהַרְנוּ מפני הסכנות הצפויות.	ז-ה-ר הופעל	13. אֶתְלַשׁ את הדף מן המחברת.	ת-ל-ש קל
4. אנו נִמְזַג את המיץ לכוסות.	מ-ז-ג קל	14. מדוע הִפְחַתְנוּ את כמות העבודה?	פ-ח-ת הפעיל
5. היין נִמְזַג מן החבית לבקבוק.	מ-ז-ג נפעל	15. קִטְנָתִי מצעיר בניך.	ק-ט-נ קל
6. הִזְכַּרְנָה לי את מועד הפגישה.	ז-כ-ר הפעיל	16. הפריטים החשובים יִדְגְּשוּ .	ד-ג-ש הופעל
7. לא נִשְׁבַּר למרות התנאים הקשים.	ש-ב-ר נפעל	17. נִמְתַּח את החבלים של האוהל.	מ-ת-ח קל
8. הקשיים הרבים לא יִשְׁבְּרוּ את רוחם.	ש-ב-ר קל	18. החבל נִמְתַּח משני צדיו.	מ-ת-ח נפעל
9. נִשְׂאֵל את חברינו שאלות רבות.	ש-א-ל קל	19. החפץ היקר נִנְעַל בתוך ארון מיוחד.	נ-ע-ל נפעל
10. הוא נִשְׂאֵל על תכניותיו.	ש-א-ל נפעל	20. נִנְעַל את דלת ביתנו לפני היציאה.	נ-ע-ל קל

תרגיל 3

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל)

חלק א - ניתוח פעלים

- לאחר שהכסף נמשך מהבנק, המשכנו בדרכנו הממשכת.
סדר הבניינים המופיע במשפט הוא: א. נפעל, קל, הופעל
ב. קל, נפעל, הופעל
- איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. גָדְלוּ ב. יָגְדְלוּ ג. מְגַדְלוֹת ד. מְגַדְלָת
- איזה פועל בנוי מהשורש ט-ע-ג, בניין קל, גוף נוכחות, זמן עתיד?
א. תִּטְעֶן ב. נִטְעַן ג. תִּטְעֶנָה ד. תִּטְעֶנָה
- איזה פועל אינו שייך לבניין קל?
א. נִתְפָּס ב. נִתְפָּס ג. תִּפְּסוּם ד. תִּפְּסוּם
- נְמַתַּח את החבל. החבל נְמַתַּח בחוזה.
מ-ת-ח קל מדברים עתיד מ-ת-ח נפעל נסתר עבר
הפעלים בשני המשפטים: א. שייכים לאותו בניין ב. בעלי אותו שורש
ג. בזמן זהה ד. בעלי גוף זהה
- המטלה הזו מְכַבְּדָה עליי. הפעיל
איזה פועל הוא מאותו שורש של הפועל מְכַבְּדָה, אך בבניין אחר?
א. הִכְבְּדָתָן ב. כְּבָדוֹת קל ג. יִכְבְּדוּ ד. תִּכְבְּדָנָה
- הן תִּפְקְדָנָה את בתי חבריהן.
צורת העבר של הפועל תִּפְקְדָנָה באותו גוף ובאותו בניין היא:
א. יִפְקְדוּ ב. הִפְקְדָתָן ג. פְּקְדוּ ד. פְּקְדָתָן
- המנות המיועדות לארוחה ספורות. הן נִסְפְּרוּ בידי המלצרים.
ס-פ-ר קל נסתרות בינוני ס-פ-ר נפעל נסתרות עבר
הפעלים בשני המשפטים נבדלים זה מזה: א. בשורש בלבד ב. בזמן ובבניין
ג. בבניין, בשורש ובגוף ד. בבניין, בזמן ובגוף
- התמונה מְגַדְלָת פי שניים. ביקשתי מהצלם שיגְדִיל אותה כדי לראות כמה גְדֻלָּה הילדה.
ג-ד-ל הופעל נסתרות בינוני ג-ד-ל הפעיל נסתר עתיד ג-ד-ל קל נסתרות עבר
סמנו את המשפט הנכון.
א. שלושת הפעלים בשאלה שייכים לאותו בניין. ג. שלושת הפעלים בעלי אותו גוף.
ב. שלושת הפעלים בעלי אותו שורש. ד. שלושת הפעלים בעלי אותו זמן.
- החרוז מְשַׁחַל על חוט עבה.
צורת העתיד של השורש מְשַׁחַל באותו בניין ובאותו גוף היא:
א. תִּשְׁחַל ב. יִשְׁחַל ג. נִשְׁחַל ד. הִשְׁחַל

11. בד זה סופג חומרים רבים. הם נספגים בו היטב.
ס-פ-ג קל נסתר בינוני ס-פ-ג נפעל נסתרים בינוני

הפעלים בשני המשפטים זהים זה לזה: א. בשורש בלבד ג. בבניין, בשורש ובגוף
ב. בזמן ובבניין ד. בשורש ובזמן

12. אם נבדק את הספר, נגלה שהוא כבר הֻדַּבַּק, ואין צורך לְהִדְבִּיק אותו שוב.
השורש והבניין של הפעלים המופיעים במשפט לפי הסדר הוא:

א. ב-ד-ק קל, ד-ב-ק הופעל, ב-ד-ק הפעיל
ב. ב-ד-ק הופעל, ד-ב-ק הפעיל, ד-ב-ק הופעל
ג. ד-ב-ק הפעיל, ד-ב-ק הופעל, ב-ד-ק קל
ד. ב-ד-ק קל, ד-ב-ק הופעל, ד-ב-ק הפעיל

13. הנערה קולטת את העולים החדשים בכיתתה, ובזכותה הם נקלטו בחברת הילדים.
ק-ל-ט קל נסתרת בינוני ק-ל-ט נפעל נסתרים עבר

הפעלים בשני המשפטים זהים זה לזה: א. בשורש בלבד ג. בבניין, בשורש ובגוף
ב. בזמן ובבניין ד. בשורש ובזמן

14. נשאב את המים מן הבאר. החומר נשאב מן החבית.
ש-א-ב קל מדברים עתיד ש-א-ב נפעל נסתר עבר

הפעלים בשני המשפטים נבדלים זה מזה: א. בבניין בלבד ג. בבניין, בזמן ובגוף
ב. בזמן ובבניין ד. בשורש ובזמן

15. טענו את המצבר הריק. טענו את טענותינו בבית המשפט.
ט-ע-נ קל מדברים עבר ט-ע-נ קל מדברים עבר

בחרו את המשפט שהנאמר בו אינו נכון.
א. הניתוח של שני הפעלים זהה. ג. הפעלים נבדלים זה מזה רק במשמעות המילונית.
ב. הפעלים שונים זה מזה בשורש ובמשמעות. ד. שם הפועל של שני הפעלים הוא לטען.

16. איזה פועל מן הפעלים שלפניכם אינו שייך לבניין קל?

א. קשורות ב. קשרתן ג. להקשר ד. קשרת

17. איזה פועל בנוי מהשורש ג-ד-ל בבניין קל, זמן הווה, גוף יחידה?

א. מגדילה ב. הגדילה ג. תגדל ד. גדלה

18. נכתב במחברת את כל החומר שנכתב על הלוח.

כ-ת-ב קל מדברים עתיד
כ-ת-ב נפעל נסתר עבר

בחרו את המשפט שהנאמר בו נכון: שני הפעלים נכתב ו-נכתב
א. זהים בשורש ושונים בבניין. ג. זהים בבניין ושונים בשורש.
ב. זהים בשורש ובבניין. ד. זהים בשורש, בבניין ובגוף.

19. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?

א. נזכרתי ב. תזכרתי ג. תספג ד. הספגתי

תרגיל 4

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (1-25 פיעל, 26 עד הסוף מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל)

1	טפּלנוּ	2	נְשַׁלֵּם	3	רָגַשְׁתִּי	4	נִשְׁבַּשׁ	5	מְשַׁקְרוֹת
6	בִּקְרָנוּ	7	לְתַקֵּן	8	מְבַקְשִׁים	9	שִׁקְרָנוּ	10	סַקְלֵתֶם
11	תַּחֲפֹשֶׁנָּה	12	תִּקְבְּלִי	13	רִשְׁתְּ	14	לְהִדַּק	15	טַכְסֵתְךָ
16	מְקַלְפִים	17	סִדְרָה	18	קִשְׁטוּ	19	קִדְמָנָה	20	תִּשְׁלַמְּנִי
21	צִינּוּ	22	תִּקַּן	23	הִדְקוּ	24	טַגְנָה	25	מְחַלְצִים
26	חָבַק	27	חָבַק	28	סִקְרִי	29	סִקְרוּ	30	הִתְקַן
	קל		פיעל		קל		פיעל		הפעיל
31	מְשַׁתְּקוֹת	32	לִטְפְּנוּ	33	לְתַקֵּן	34	לְהִתְקִין	35	רָגַשְׁנוּ
	פיעל		פיעל		פיעל		הפעיל		פיעל
36	מְזַמְּרֵת	37	לִקְטוּ	38	שִׁקְטוּ	39	שִׁפְרִי	40	תִּשְׁלַמְּנָה
	פיעל		פיעל		קל		פיעל		פיעל
41	תַּמְחִישׁוּ	42	דוֹלְפוֹת	43	מְנַהֲגִים	44	יִשְׁקִיעוּ	45	נִכְבְּדוֹת
	הפעיל		קל		הופעל		הפעיל		נפעל
46	דִּשְׁנוּ	47	לְסַלֵּק	48	קִצְרִי	49	קִצְרִי	50	הִקְפַּדְנוּ
	פיעל		פיעל		פיעל		קל		הפעיל
31	יִשְׁלְבוּ	52	יִלְקְחוּ	53	מְרַגְשִׁים	54	מְבַטְלִים	55	הִמְשַׁכְּתִי
	פיעל		נפעל		הפעיל		הופעל		הפעיל
56	בִּקְרָנוּ	57	מְתַקְּנִים	58	נִזְעִיק	59	נִזְוִפִים	60	שָׁמַר
	פיעל		פיעל		הפעיל		קל		קל
61	נִזְפְּנָה	62	מְבַקְשִׁים	63	שִׁבְתִּי	64	יִשְׁלְמוּ	65	שִׁכְּנוּ
	קל		פיעל		קל		פיעל		קל
66	דִּבְרַתֶּם	67	פְּתַחְתֶּם	68	פְּתַחְנוּ	69	יִבְשֶׁה	70	תִּבְלְעוּ
	פיעל		קל		פיעל		קל		נפעל

תרגיל 5

חלק א - נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (פועל)

1	יִזְמְנוּ	2	מְמַשֵּׁךְ	3	מְקַבְּעִים	4	מְדַבְּרוֹת	5	שִׁלְבָתֶם
6	טַגְנָה	7	תִּקְנִי	8	תִּסְדְּרָנָה	9	מְבִיָּם	10	יִלְקְטוּ
11	תִּשְׁפְּנָה	12	יִסְדְּרוּ	13	מְקַלְפִים	14	צְתַתְּ	15	יִצְיִנוּ

חלק ב - נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. הבחינו בין פועל להופעל.

1. א. המבחנים **מְתַקְּנִים** יוחזרו בקרוב. **פועל** ב. המשחקים **מְתַקְּנִים** על גבי המחשבים. **הופעל**
2. א. הניירות **יִסְדְּרוּ** על ידי הפקיד. **הופעל** ב. הניירות **יִסְדְּרוּ** לתוך תיקיות. **פועל**
3. א. המכשירים **תִּקְנוּ** על ידי הטכנאי. **פועל** ב. אתמול **הִתְקַנוּ** משחקים חדשים בגן. **הופעל**
4. א. התכניות **תִּשְׁלַמְּנָה** במהרה. **הופעל** ב. המשכורות **תִּשְׁלַמְּנָה** מחר בבוקר. **פועל**
5. א. התמונה **מְכַנְסֵת** לתוך מסגרת. **הופעל** ב. התקשורת **מְכַנְסֵת** לתיעוד הישיבה. **פועל**

תרגיל 6

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל, פועל)

מְטַפֵּלוֹת	5	זָרְמָתִי	4	יִלְטְשׁוּ	3	כִּפְרוּ	2	מְקַלְפִים	1
פועל		קל		פועל		פיעל		פועל	
יִכְבֹּשׁ	10	מְחַבְּקִים	9	מְזַעְקוֹת	8	הִזְעִיק	7	מְגַדֵּלֶת	6
קל		פועל		הופעל		הפעיל		פועל	
יִמְזָגוּ	15	יִמְזָגוּ	14	מְקַפְּלִים	13	הִכְפִּילָה	12	נִטְרָפָה	11
פיעל		פועל		פיעל		הופעל		נפעל	
תִּקְנֶנּוּ	20	הִתְקַפּוּ	19	תִּקְנֶה	18	הִזְקֵנוּ	17	זָקְנוּ	16
פועל		הופעל		קל		הפעיל		קל	
לְמַשֵּׁךְ	25	מְכַתֶּרֶת	24	תִּקְנֵי	23	תִּקְצְרְנָה	22	יִלְקְטוּ	21
קל		הופעל		פיעל		פיעל		פועל	
הִכְתִּירָה	30	תִּמְשֶׁכֶּה	29	מְמַשְׁכֶּת	28	יִמְשִׁכּוּ	27	הִמְשִׁיכוּ	26
הופעל		הפעיל		פועל		נפעל		הפעיל	

תרגיל 7

א. נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל, פועל)
 ב. ציינו את המשמעות (ההוראה) של הפעלים: פעיל או סביל.

הופעל, סביל	1. החום הכבד יִרְגֵשׁ היטב השבוע.
קל, פועל (יוצא)	2. השוטרים בולְמִים את המפגינים.
נפעל, סביל	3. הגור נְטוּרָף על ידי האריה.
כ-ר-ת קל (הבלעה), פועל (עומד)	4. כְּרָתֵם אֶתְנוּ ברית.
הופעל, סביל	5. הפליטים הִבְרָחוּ מעבר לגבול.
פיעל, פועל (יוצא)	6. קִשְׁטֵתֵם את הכיתה בדרך מאוד יצירתית.
קל, פועל (יוצא)	7. תִּפְסּוּ את החבל!
פועל, סביל	8. מזון ותרופות סִפְּקוּ לאזרחי אפריקה בשל הרעב הכבד השורר שם.
נ-ח-ת קל (הבלעה), פועל (עומד)	9. "בשנות השישים נִחְתִּי על הירח", סיפר ניל אמסטרונג.
מ-ת-נ קל (בינוני פֵּעוּל), סביל	10. האיש מְתוֹן בדעותיו.
הופעל, סביל	11. גזר דינו של הנאשם הִמְתַּק.
פיעל, פועל (יוצא)	12. נערה זו מְפַסֶּלֶת בצורה מיוחדת.
קל (משקל אֶפְעֵל), פועל (יוצא)	13. הקבוצות הישראליות תִּגְבְּרְנָה על יריבותיהן עקב נחישותן.
הפעיל, פועל	14. אנו מְמַלִּיצוֹת בחום רב על מאכל זה.
הופעל סביל, פיעל פועל	15. נשים שהִכְשִׁרוּ לכך מְגַשְׁרוֹת בין אנשים שיש ביניהם חילוקי דעות.

תרגיל 8

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף. (מעורב: הפעיל, הופעל, נפעל, קל, פיעל, פועל)

1. טפֿלָנָה היטב בחומר זה, כי החומר המְטפֿל יעבור לבדיקה נוספת.
ט-פ-ל פיעל נוכחים ציווי ט-פ-ל פועל נסתר בינוני

הפעלים טפֿלָנָה ומְטפֿל זהים זה לזה: א. בבניין, בגוף ובשורש ג. בבניין ובזמן
ב. בבניין, בזמן ובגוף ד. בשורש בלבד
2. קָשְרוּ את החבל! התלמידים קָשְרוּ בין המשפטים.
ק-ש-ר קל נוכחים ציווי ק-ש-ר פיעל נסתר עבר

סמנו את המשפט שהנאמר בו נכון.
א. שני הפעלים באותו הגוף. ג. שני הפעלים שייכים לאותו בניין.
ב. לשני הפעלים שורש זהה. ד. שני הפעלים מופיעים באותו זמן.
3. המכונית תְבַטַח בחברת ביטוח. המשרה תְבַטַח לאדם המתאים.
ב-ט-ח פועל נסתר עתיד ב-ט-ח הופעל נסתר עתיד

שני הפעלים זהים זה לזה: א. בגוף, בזמן ובבניין ג. בזמן, בגוף ובשורש
ב. בשורש ובבניין ד. בשורש, בגוף ובבניין
4. התינוק רָתַם היטב למושב. ר-ת-מ קל (פֿעול)

זהו את השורש ואת הבניין של הפועל רָתַם. מצאו את הפועל שנוצר מאותו שורש בבניין אחר.
א. רָתַמְנו ב. אָרַתָם ג. נִרְתַּמְתִּי ד. הִתְרַמְנוּ
5. סִפְּנוּ את ביטחוננו. הִסְפְּנוּ למצב החדש.
ס-כ-נ פיעל מדברים עבר ס-כ-נ הפעיל מדברים עבר

שני הפעלים נבדלים זה מזה: א. בגוף בלבד ג. בזמן בלבד
ב. בבניין בלבד ד. בגוף, בזמן ובשורש
6. נִלְעַס היטב את המזון. העשב כבר נִלְעַס על ידי הבקר. סמנו את המשפט שהנאמר בו נכון.
ל-ע-ס קל מדברים עתיד ל-ע-ס נפעל נסתר עבר

א. שני הפעלים זהים בשורש ובבניין, אך שונים בזמן ובגוף. ג. שני הפעלים זהים בשורש ובזמן, אך שונים בבניין ובגוף.
ב. שני הפעלים זהים בשורש, אך שונים בבניין, בגוף ובזמן. ד. שני הפעלים זהים בשורש, בבניין בזמן ובגוף.
7. הנושא יְטַפֵּל ביעילות. זהו את הבניין של הפועל יְטַפֵּל ומצאו פועל נוסף מאותו שורש בבניין אחר.
א. נְטַפֵּל ב. מְטַפֵּלִים ג. טַפֵּלְתִּי ד. נְטַפֵּל
8. תלמידים, פָּסְקוּ את המשפטים בשחבור. השופטים פָּסְקוּ את דינו של הנאשם.
פ-ס-ק פיעל נוכחים ציווי פ-ס-ק קל נסתר עבר

שני הפעלים שוים זה לזה: א. בזמן ובבניין בלבד ג. בשורש ובזמן בלבד
ב. בגוף ובשורש בלבד ד. בשורש בלבד
9. הוא נתבקש לְמַתֵּן את דבריו. זהו את הבניין של הפועל לְמַתֵּן ומצאו פועל נוסף מאותו שורש בבניין אחר.
א. יְמַתֵּנו ב. מְתוּנִים קל ג. מְמַתְנִים ד. מְתַנּוּ

תרגיל 9

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין. (התפעל)

1	מתקשרות	2	תתגנבו	3	התקמטה	4	תתמסרנה	5	יתפטמו
6	מתעלף	7	התבישתי	8	התפשרה	9	נתקבלנו	10	מתפשרות
11	מתענגת	12	התעלפתם	13	יתגשמו	14	אתלבש	15	תתכנסנה

תרגיל 10

נתחו את הפעלים לשורש ולבניין וזהו את התופעה האופיינית לבניין התפעל בכל פועל. (התפעל תופעות)
 ה"מ = הידמות מלאה, ה"ח"ק = הידמות חלקית בקוליות, ה"ח"נ = הידמות חלקית בנחציות

מטגגת	משתתפים	מתמר	הצטבר	הסתלק
הידמות מלאה	שיכול עיצורים	הבלעה	ה"ח"נ	שיכול עיצורים
הצטמקו	התמם	הצטלמי	הזדקנתי	הזדחל
ה"ח"נ	הבלעה	ה"ח"נ	ה"ח"ק	ה"ח"ק
נזדמנו	הצטידו	יטמן	התקן	הצטידק
ה"ח"ק + הבלעה	ה"ח"נ	הידמות מלאה	הבלעה	ה"ח"נ
השתלמו	הדינו	מסתגרים	נשתבשו	הצטינו
שיכול עיצורים	ה"מ + הבלעה	שיכול עיצורים	שיכול עיצורים	ה"ח"נ + הבלעה
הדברנו	הזדמן	הסתבנו	מטפש	נשתבנו
הידמות מלאה	ה"ח"ק	שיכול + הבלעה	הידמות מלאה	שיכול + הבלעה

תרגיל 11

א. נתחו את הפעלים לשורש ולבניין.
 ב. ציינו מהי התופעה בכל פועל.

- השכן **הדפק** על דלתי.
 - הסופרת נסעה לחו"ל כדי **להשתלם** בספרות אנגלית.
 - אנה פרנק ומשפחתה **הסתתרו** מפני הנאצים בהולנד.
 - על שולחנה של המנהלת **הצטבר** דואר רב.
 - יזרש** זמן לשיקום היער השרוף.
 - ביום הכיפורים **מוזדפקת** הנשמה באמצעות הצום.
 - אסתר המלכה **השתדלה** אצל אחשוורוש למען עמה.
 - רגליו **הטנפו** בבוץ הסמיך.
 - עשן רב **התמר** מהמדורה.
 - התכנית לפיתוח הטיילת **תגנז** מחוסר תקציב.
- ד-פ-ק התפעל, הידמות מלאה
 ש-ל-מ התפעל, שיכול עיצורים
 ס-ת-ר התפעל, שיכול עיצורים
 צ-ב-ר התפעל, הידמות חל' בנחציות
 ד-ר-ש נפעל, הידמות מלאה
 ז-כ-כ התפעל, הידמות חל' בקוליות
 ש-ד-ל התפעל, שיכול עיצורים
 ט-נ-פ התפעל, הידמות מלאה
 ת-מ-ר התפעל, הבלעה
 ג-נ-ז נפעל, הידמות מלאה

תרגול מסכם

תרגיל 1

א. נתחו את הפעלים שלפניכם לפי שורש, בניין, זמן וגוף.
ב. העתיקו למחברתכם חמישה פעלים סבילים וחמישה פעלים פעילים

1. המרצה **מְשַׁתְּלֵמֶת** בחו"ל.
2. אצבעות הנגר **נִצְבְּטוּ** במהלך העבודה.
3. חברי להקת "קול ודממה" רקדו בתנועות **קְצוּבוֹת** ו**מְתְּאָמוֹת** למרות חירשותם.
4. הילדים **הִצְטַדְּקוּ** על מעשיהם.
5. כל התכניות שלי **הִשְׁתַּבְּשׁוּ**.
6. הכלבים **נִמְלְטוּ** מהכלוב.
7. **טָגְנוּ** את תפוחי האדמה בשמן עמוק.
8. אנשים אלו **הִזְדַּקְנוּ** עד מאוד.
9. **כְּתַבְתֶּן** את העבודה ברגישות רבה.
10. הבגד **הִטְנָף** לאחר שעזרתי לחברי בגינה.
11. **כְּבִשְׁתֶּם** את לב האורחים.
12. ועדת החקירה **תְּאַמֶּת** את עדויות הנחקרים.
13. **הִקְצִיפוּ** את הביצים כשלוש דקות!
14. יש **לְהַבְרִיק** את כלי הנחושת לפני הפסח.
15. בתיק חסוי זה **הִדְיֵנוּ** באולם סגור.
16. הילד **מְפָנֵם** מאוד.
17. נבחרת הבנות בכדורגל **תִּשְׁתַּתֵּף** באליפות הקיץ הקרובה.
18. העובדים **יִפְטְרוּ** אם לא י**מִצֵּא** תורם למפעל.
19. **דִּשְׁנֵנוּ** את השטח לקראת הזריעה.
20. **אָבְחוּ** את כל האפשרויות לפני ש**אָבְחָר** בדרך פעולה.
21. **בְּצַרְתִּי** את ביתי לפני הסופה הקרבה.
22. התלמידים **נִתְבַּקְּשׁוּ לְהִצְטִיד** לקראת שנת הלימודים.
23. **מִזְגוּ** לי, בבקשה, את המשקה לכוס זו.
24. **הִצְטַלְמוּ**, בבקשה, עם כל חברי הכיתה.
25. הם **דְּבְרוּ** איש אל רעהו בכבוד.
26. בניסוי זה אנו **נִזְקָקִים** לחומרים מיוחדים.
27. הציבור **הִזְדַּעַק** לאחר שמיעת הידיעה ברדיו.
28. **שִׁבְתֵנוּ** במחאה על פיטורי חברינו.
29. הסטודנטיות **הִתְקַבְּצוּ** סביב המרצה החדשה.
30. הרווחים מהתוצרת החקלאית **מִשְׁתַּפִּים** לכל חברי הקיבוץ.
31. היבולים **יִנְזָקוּ** כתוצאה ממוזג האוויר הקשה.
32. **טְפַלְתִּי** באבי החולה במסירות רבה.
33. הצלחנו **לְהִסְתַּדֵּר** ללא המדריך.
34. מדינות רבות **הִלְאִימוּ** רכוש יהודי במלחמת העולם השנייה.

- ש-ל-מ התפעל
- צ-ב-ט נפעל, סבילה
- קצ"ב קל, תא"מ הופעל
- צ-ד-ק התפעל
- ש-ב-ש התפעל, סביל
- מ-ל-ט נפעל
- ט-ג-נ פיעל, פעיל (יוצא)
- ז-ק-נ התפעל
- כ-ת-ב קל פעיל
- ט-נ-פ התפעל
- כ-ב-ש קל פעיל
- א-מ-ת פיעל
- ק-צ-פ הפעיל, פעיל
- ב-ר-ק הפעיל
- ד-י-נ התפעל
- פ-נ-מ הופעל
- ש-ת-פ התפעל פעיל
- פט"ר פועל, מצ"א נפעל, סבילים
- ד-ש-נ פיעל
- ב-ח-נ קל, ב-ח-ר קל, פעילים
- ב-צ-ר פיעל
- בק"ש התפעל סביל, צי"ד התפעל
- מ-ז-ג קל
- צ-ל-מ התפעל
- ד-ב-ר פיעל
- ז-ק-ק נפעל
- ז-ע-ק התפעל
- ש-ב-ת קל
- ק-ב-צ התפעל
- ש-ת-פ פועל
- נ-ז-ק נפעל, סביל
- ט-פ-ל פיעל
- ס-ד-ר התפעל
- ל-א-מ הפעיל

תרגיל 2

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. איזה פועל נגזר מהשורש **ג-ב-ר**, בניין **התפעל**, זמן **עבר**, גוף **נוכחים**?
א. **מְגַבְּרִים** ב. **יִתְגַּבְּרוּ** ג. **הִתְגַּבְּרְתֶּם** ד. **גִּבְּרְתֶּם**
2. **הִתְקַנּוּ** את הארון בחדר. הפועלים **תִּקְנּוּ** את הצנרת בבית הספר.
ת-ק-נ הפעיל מדברים עבר **ת-ק-נ** פיעל נסתרים עבר
שני הפעלים המנוקדים שווים זה לזה:
א. בזמן ובשורש ב. בשורש בלבד
ג. בבניין בלבד ד. בשורש ובבניין
3. איזה פועל מבין הפעלים הבאים בנוי מהשורש **ג-ד-ל**, בבניין **הופעל**, זמן **הווה**, גוף **רבים**?
א. **מְגַדְּלִים** ב. **מְגַדְּלוּ** ג. **גִּדְּלוּ** ד. **יִגְדְּלוּ**
4. הן **תִּזְמְנָה** אותנו לארוחה. הן **תִּזְדַּמְנָה** למקום במקרה. בחרו את המשפט שהנאמר בו **נכּוּן**.
ז-מ-נ הפעיל נסתרות עתיד **ז-מ-נ** התפעל נסתרות עתיד
א. הפעלים זהים בשורש, בגוף ובבניין. ג. הפעלים זהים בשורש, בזמן ובבניין.
ב. הפעלים זהים בשורש, בגוף ובזמן. ד. הפעלים זהים בגוף, בזמן ובבניין.
5. **נִקְרַע** את המכתב לאחר קריאתו. הדף שהמכתב היה כתוב עליו, **נִקְרַע**. **ק-ר-ע** קל מדברים עתיד
בחרו את המשפט שהנאמר בו **נכּוּן**.
א. שני הפעלים זהים בשורש, בבניין בזמן ובגוף.
ב. שני הפעלים זהים בשורש ובזמן, אך שונים בבניין ובגוף.
ג. שני הפעלים זהים בשורש ובבניין, אך שונים בזמן ובגוף.
ד. שני הפעלים זהים בשורש, אך שונים בבניין, בגוף ובזמן.
6. איזה פועל מבין הפעלים הבאים יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. **יִתְמַר** ב. **הִטְמַן** ג. **הִתְמַם** ד. **מִדַּבֵּק**
7. איזה פועל מבין הפעלים הבאים שייך לבניין **התפעל**?
א. **תִּשְׁפֹּטְנָה** ב. **תִּסְעֲדָנָה** ג. **תִּסְתַּפְּקְנָה** ד. **תִּפְסְדְּנָה**
8. איזה פועל מבין הפעלים הבאים יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. **מִתְרַגֵּשֵׁת** ב. **תִּפְרִידִי** ג. **הִפְקִדְתִּי** ד. **הִפְנִסִי**
9. איזה פועל מציין גוף **מדברים**?
א. **נִפְקַד** ב. **נִשְׁלַם** ג. **נִבְרַח** ד. **נִגְמַר**

10. **התאמנו** הבוקר בחדר הכושר. **התאמנו** את צבע המכנסיים לחולצה. א-מ-נ התפעל מדברים עבר
שני הפעלים המנוקדים שווים זה לזה: ת-א-מ הפעיל מדברים עבר
א. בשורש ובבניין ב. בבניין בלבד ג. בזמן ובגוף ד. בשורש בלבד

11. הקיצוניים **התמתנו** בעקבות המצב. אל **תמתינו** להם זמן רב. מ-ת-נ התפעל נסתרים עבר
שני הפעלים שווים זה לזה: מ-ת-נ הפעיל נוכחים עתיד
א. בשורש ובבניין ב. בבניין בלבד ג. בשורש בלבד ד. בזמן ובגוף

12. איזה פועל נגזר מהשורש **ת-ק-נ**, בבניין **התפעל**, זמן עבר, גוף נסתר?
א. התקין ב. התקן ג. התקן ד. תקן

13. איזה פועל מבין הפעלים הבאים שייך לבניין **התפעל**?
א. תשפחנה ב. תגדלנה ג. תפרשנה ד. תשתלבנה

14. **אפרד** ממך לשלום. צורת פועל נוספת מאותו שורש בבניין אחר היא:
א. נפרדתי ב. מפרדים ג. נפרדו ד. נפרדת

15. איזה פועל מבין הפעלים הבאים יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. מתממים ב. מטפשת ג. הדבקו ד. יתמרו

16. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. דברו ב. הזכירו ג. נרכב ד. נזכרו

17. הזיכרונות **טמונים** עמוק בלבי. הבניין של הפועל **טמונים** הוא:
א. נפעל ב. קל ג. פיעל ד. פועל

18. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. מצטירים ב. התנדבו ג. התמדתם ד. הזדקרו

19. איזה פועל נגזר מהשורש **צ-י-נ**, בניין **התפעל**, זמן עתיד, גוף נוכחות?
א. מצטינות ב. תצטינה ג. תצינה ד. הצטינה

20. **הפטרי** מהחפץ במהירות! צורת ההווה של הפועל **הפטרי** היא:
א. פטורה ב. נפטרת ג. מפטירה ד. מפטרת

תרגיל 3

בחרו את התשובה המתאימה לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. המורים **למדו** אותנו, ואמרו: "**למדו** היטב לקראת הבחינה!"
בחרו את המשפט הנכון.
שני הפעלים נבדלים זה מזה - ל-מ-ד פיעל נסתרים עבר ל-מ-ד קל נוכחים ציווי
א. בשורש ב. בבניין ג. בגוף, בזמן ובבניין ד. בשורש, בגוף ובזמן
2. המורה אמרה: "מחר **נלמד** פעם נוספת את החומר ש**נלמד** בשיעור שעבר."
בחרו את המשפט שאינו נכון.
א. הפעלים זהים בשורש, אך נבדלים בבניין.
ב. הפועל הראשון בגוף מדברים, והשני בגוף נסתר.
ל-מ-ד קל מדברים עתיד ל-מ-ד נפעל נסתר עבר
ג. שני הפעלים באותו זמן.
ד. צורת העבר של הפועל הראשון היא למדנו.
3. הבצל **מטגן** במחבת. הנער **מטגן** חביתה.
בחרו את המשפט הנכון.
א. לשני הפעלים שורש זהה.
ב. הפעלים נבדלים זה מזה בגוף ובזמן.
ט-ג-נ הפועל נסתר בינוני ט-ג-נ פיעל נסתר בינוני
ג. שני הפעלים שייכים לאותו הבניין.
ד. הפעלים נבדלים זה מזה בגוף, בזמן ובשורש.
4. **מזגו** את היין לכוסיות! המנהלים **מזגו** את המחלקות.
בחרו את המשפט שאינו נכון.
א. לשני הפעלים שורש זהה.
ב. הפועל הראשון בגוף נוכחים, והשני בגוף נסתרים.
מ-ז-ג קל נוכחים ציווי מ-ז-ג פיעל נסתרים עבר
ג. הדגש בפועל השני מעיד על הבניין.
ד. שני הפעלים זהים בזמן, בבניין ובשורש.
5. הסיפור הזה **אמת**. צורת העתיד של הפועל היא:
א. יתאמת ב. יאמת ג. אמת ד. יאמת
א-מ-ת פועל
6. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. נפתרו ב. יפנסו ג. פנסו פיעל ד. נצמדו
השאר - נפעל
7. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. תדבקנה ב. שמרתן ג. הפקדנה ד. בודקות רבות
השאר - נוכחות
8. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הזמן?
א. נשבר ב. מספרת ג. מלמדים ד. הלבישה עבר
השאר - בינוני
9. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הגוף?
א. התרגשתי ב. אשדר ג. נבחנתי ד. נבדק מדברים
השאר - מדבר

10. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. תִּדְבְּקֶנָּה ב. שְׁמַרְתָּן
ג. הִפְקְדָנָה הפעיל השאר - קל
ד. בּוֹדְדוֹת

11. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין?
א. יִטְמֵן ב. יִטְמֵן נפעל
ג. מְזַדְדֵק השאר - התפעל
ד. הִסְתַּלְקָה

12. הרהיטים יִמְכְרוּ במכירה פומבית. צורת העבר של הפועל היא: השאר - קל
א. מוֹכֵר ב. תִּמְכְּרִי ג. נִמְכְּרוּ נפעל ד. מְכָרוּ

13. פִּסְקוּ את המשפטים כהלכה! צורת ההווה (בינוני) של הפועל היא:
א. פּוֹסְקֵת ב. מְפַסְקִים פיעל ג. יִפְסְקוּ ד. פִּסְקוּ

14. המחיר מִבְּטָח מראש. צורת העתיד של הפועל היא:
א. יִבְטַח ב. הִבְטַח ג. יִבְטַח הופעל ד. יִבְטִיחַ

15. החיילים שִׁכְּנוּ באוהלים. מהו הפועל הפעיל המקביל בגוף ובזמן?
א. שִׁכְּנוּ פיעל ב. שָׁכְנוּ ג. שָׁכְנוּ ד. שָׁכְנוּ

16. האיש נִזְדַּמֵּן למקום במקרה. אנחנו נִזְדַּמֵּן לשם בעתיד.
בחרו את המשפט הנכון. ז-מ-נ התפעל נסתר עבר ז-מ-נ התפעל מדברים עתיד
א. זהים בשורש, בזמן ובגוף. ג. זהים בשורש, בבניין ובגוף.
ב. זהים בשורש ובבניין, אך שונים בגוף ובזמן. ד. זהים בבניין בלבד.

17. הנערים חִבְּרוּ לקבוצה. המדריך אמר להם: "חִבְּרוּ סיפור מעניין!"
בחרו את המשפט שאינו נכון. ח-ב-ר קל נסתרים עבר ח-ב-ר פיעל נוכחים ציווי
א. שני הפעלים שייכים לאותה גזרה. ג. שני הפעלים שונים בגוף.
ב. צורת הבינוני של הפועל הראשון היא הִתְחַבְּרוּ. ד. סימן הקריאה בסוף המשפט השני מעיד על הזמן.

18. האם נִחַת בשעות הבוקר או הלילה?
צורת העתיד של הפועל היא:
א. יִנְחַת הופעל ב. נוֹחַתִים קל בינוני ג. תִּנְחַת נ-ח-ת קל ד. יִנְחִית הפעיל

תרגיל 3

1. לפניכם שני משפטים: (1) הרשויות **אוקפות** את החוק. (2) המכוניות **עוקפות** את המשאית.

א. במשפט (1) יש טעות הגייה בפועל המודגש. תקנו את הטעות ונמקו אותה בעזרת מונחים מתורת הצורות. **אוקפות** - אין סיבה לדגש בעה"פ, כמו שוברות, חופרות

ב. I. איזו תופעה לשונית-סמנטית באה לידי ביטוי במשפטים (1) ו-(2)?

II. התופעה הסמנטית היא הומופונייה – מילים שונות שנהגות באופן זהה, אך נכתבות באופן שונה.

III. הסבירו באמצעות התופעה שציינתם בסעיף ב I את הסיבה לשגיאה בהגיית המילה שבמשפט (1).

IV. אנשים הטועים בהגיית המילה **אוכפות** הוגים את האות "כ" כפי שהוגים את האות "ק", וכך נוצרת טעות בהגייה.

2. לפניכם שני משפטים: (1) הן **יושנות** / **ישנות** על הרצפה. (2) אנו **דובקים** / **דבקים** במטרה.

א. בחרו בכל אחד מן המשפטים את הצורה שניקודה מעיד על הגייה נכונה.

ב. מה מאפיין את שתי הצורות שבחרתם? נמקו את תשובתכם בעזרת מונחים מתורת הצורות.

פעלים אלה ניטים במשקל פעל כמו גדלה, ישנים

3. לפניכם שני משפטים: (1) **הכנסי** / **כנסי** לאולם הספורט! (2) **הקשב** / **הקשיב** לדבריי!

בכל אחד מן המשפטים עליכם לבחור את הפועל שניקודו מעיד על הגייה נכונה ולנמק את בחירתכם.

היעזרו בשני הסעיפים שלפניכם: - סימן הפיסוק שבסוף המשפטים

- בניינו של כל אחד מן הפעלים

אלו צורות הציווי בבניין נפעל (1) ובניין הפעיל (2).

במשפט (1) הפועל השני הוא צורת הציווי בבניין פיעל, וצורה זו אינה מתאימה מבחינת התוכן.

במשפט (2) בבניין הפעיל אין "י" בנטיית הציווי בגוף נוכח ונוכחות.

4. לפניכם שני משפטים: (1) הילד נחנק **והכחיל** / **הכחיל**. (2) צמח זה **נכחד** / **נכחד**.

א. בכל אחד מן המשפטים עליכם לבחור את הפועל שניקודו מעיד על הגייה נכונה.

היעזרו בשני הסעיפים שלפניכם: - מהו בניינו של כל אחד מן הפעלים?

- הטו את השורש פ-ק-ד לצורות שונות בבניין הנתון.

פעלים אלה ניטים לפי הדוגמה של הפקיד, נפקד – אין דגש בפה"פ.

ב. נסחו מסקנה העולה מתרגיל זה. היעזרו במונחים מתורת הצורות.

בבניינים הפעיל ונפעל אין דגש בפה"פ בעבר ובהווה.

המרות בפועל

תרגיל 1 – צא' 20

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הסבמנו	סכ"מ	הפעיל	הסבמת
מחלפת	חל"פ	הופעל	החלפו
תבדקו	בד"ק	נפעל	נבדקות
מכחישים	כח"ש	הפעיל	זכחיש
נקלט	קל"ט	נפעל	תקלטנה

תרגיל 2 – צא' 21

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הפסקתי	פס"ק	הפעיל	תפסקי
מזכירות	זכ"ר	הפעיל	נזכרו
מקדשת	קד"ש	הופעל	הקדישה
להצמד	צמ"ד	נפעל	מצמידים
תזכרי	זכ"ר	נפעל	תזכרי
נדביק	דב"ק	הפעיל	נדבקות

תרגיל 3 – צא' 22

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הסגרנו	סג"ר	הפעיל	להסגר
הסגרנו	סג"ר	הפעיל	הסגרות
משתלת	שת"ל	הופעל	להשתיל
משתלת	שת"ל	הופעל	השתלה

תרכיף 4 – צ'א' 23

חלק א

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הזניקה	זנ"ק	הפעיל	מזנקים
ישאר	שא"ר	הופעל	השאירי
נגדיל	גד"ל	הפעיל	מגדלת
תרכב	רכ"ב	הופעל	ארכיב
מדגשים	דג"ש	הופעל	להדגיש
מלפשת	לב"ש	הופעל	הלפשה
יבדילו	בד"ל	הפעיל	הבדלות

חלק ב

הפועל	השורש	הבניין	צורה נוספת מאותו שורש לפי ההנחיה
הזמנו	זמ"נ	הופעל	אזמין
הקדימה	קד"מ	הפעיל	מקדם
נדבק	דב"ק	נפעל	הדבק
תגברנה	גב"ר	הפעיל	הגברו
תפנסו	כנ"ס	נפעל	הכנסה
תקליטי	קל"ט	הפעיל	להקלט
מפקדים	פק"ד	הופעל	נפקד
שךדו	שר"ד	(קל)	השךדות
צולחים	צל"ח	(קל)	הצלחה
הרכבו	רכ"ב	הופעל	הרכב, הרכבה

תרכיף 5 – צ'א' 24

חלק א

חלק ב

1. (א) מש"כ, נפעל	(ב) ד. נמשכות
2. (א) הופעל	(ב) ג. הוצלבו
3. (א) להקפיץ	(ב) ד. תקפצנה
4. (א) ג. השלימה	(ב) השלמה
5. (א) טר"פ, נפעל	(ב) ג. ייטרפו

פעיל	סביל
הזמין	הוזמן
תפקיד	תופקד
הבריג	הברג
מגדירה	מוגדרת
הלבישו	הולבשו
ידביקו	ידבקו

משמעויות הבניינים

תרגיל 1

ציינו ליד כל פועל מהי משמעות הבניין המובעת באמצעות הפועל: פועל פעיל או פועל סביל.
ב. בחרו חמישה משפטים וכתבו להם משפט מקביל המכיל פועל פעיל.

1. הנערה ה בְּלִיגָה למרות הרגשתה הקשה.	2. הנערים יִשְׁלִימוּ את המשימה בהקדם.
3. מדריכות מְסַבְּרוֹת לנו את דרך הפעולה.	4. ה גְּזִמְנוּ בתגובתנו.
5. הנערות מְדַרְכוֹת כיצד להשתמש בספר.	6. המידע מְצַלֵּב ממקורות שונים.
7. הידיעה מְדַלֶּפֶת לעיתונות.	8. הכסף מְפָקֵד בבנק.
9. ספירת הציוד מְשַׁלֶּמֶת כעת.	10. הסרט הזה מְמַלֵּץ לצפייה.
11. נמל התעופה מְשַׁבֵּת בגלל מזג האוויר.	12. הרעד מְרַגֵּשׁ בכל הגוף.
13. הילדים נִלְקְחוּ על ידי הוריהם למגרש המשחקים.	14. כל ה נְכַנְסִים לקניון נְבֻדְקִים בכניסה.
15. החשוד יִשְׁפֹּט בבית המשפט.	16. מדוע נִכְנַעְתָם לדרישותיו?
17. התלמידים הִתְקַבְּלוּ לבית הספר.	18. נִתְכַנְּסוּ באולם התצוגה.
19. נִתְקַדְּם במהירות לעבר המטרה.	20. הטיוֹל יִתְבַטֵּל עקב מזג האוויר.
21. אנחנו מִתְגַבְּרִים על הקשיים.	22. ההצגה הִתְחַדְּשָה לאחר הפסקת החשמל.

תרגיל 1

1. פעיל	2. פעיל
3. פעיל	4. פעיל
5. סביל - מדריכים אותן	6. סביל - הצליבו אותו
7. סביל - הדליפו אותה	8. סביל - מפקידים אותו
9. סביל - השלימו אותה	10. סביל - המליצו עליו
11. סביל - השביתו אותו	12. סביל - הגוף מרגיש את הרעד
13. סביל - ההורים לקחו	14. נכנס - פעיל; נבדק - סביל - בודקים אותו
15. סביל - ישפטו אותו	16. פעיל או חוזר - הכנעתם את עצמכם
17. סביל - קיבלו אותם	18. סביל - כינסו אותנו או פעולה חוזרת
19. פעיל	20. סביל - יבטלו אותו
21. פעיל	22. סביל - חידשו אותה

תרגיל 2

לבניין הפעיל עשויים להיות שני בניינים סבילים: נפעל והופעל.

א. ציינו ליד כל פועל מבניין הפעיל מהו הסביל שלו: נפעל או הופעל.

נסחו מחדש את המשפט למשפט בעל מבנה סביל תוך שיבוץ הפועל הסביל המתאים.

1. בית הדפוס **הדפיס** מאה עותקים של הספר.
2. המורה **המשיך** את השיעור לאחר הצלול.
3. המרצה **הכתיבה** לסטודנטים את חומר הלימוד.
4. הוריי **הסבירו** לי את משמעות הדברים.
5. התלמיד **הפריע** למהלך התקין של השיעור.
6. צלול הטלפון **הבהיל** את התינוק.

ב. לפניכם שני זוגות של משפטים. קראו את המשפטים וענו על השאלות:

I. מה המשותף לשני המשפטים בכל זוג?

II. במה המשפטים שונים זה מזה?

1. (א) הילד **נבהל** כשראה את הכלב.
2. (א) האיש **נרעש** כששמע את החדשות.
- (ב) הפצוע **הבהל** לבית החולים.
- (ב) אזור הלחימה **הרעש** על ידי האויב.

תרגיל 2

א. 1. הופעל - הספר **הדפיס** במאה עותקים.

2. נפעל - השיעור **נמשך** לאחר הצלול.

3. הופעל - החומר **הכתב** לתלמידים.

4. הופעל - משמעות הדברים **הסבכה** לי.

5. הופעל - המהלך התקין של השיעור **הפריע**.

6. נפעל - התינוק **נבהל** מצלול הטלפון.

ב. I. שניהם מכילים פועל סביל להפעיל.

II. שוני במשמעות הסביל, הנובע ממשמעויות שונות של הפועל בהפעיל

1. (א) הכלב הבהיל את הילד. הבהיל = הפחיד

(ב) האמבולנס הבהיל את הפצוע. הבהיל = העביר במהירות

2. (א) החדשות הרעישו את האיש. הרעיש = הסעיר, הפחיד

(ב) האויב הרעיש את האזור. הרעיש = הפציץ, הפגיו

תרגיל 3

בניין נפעל יכול להיות סביל הן של בניין קל והן של בניין הפעיל. ציינו ליד כל פועל סביל מהו הבניין הפעיל המקביל. שבצו את הפועל הפעיל בתוך משפט.

1. הכסף נמשך מן הבנק.
2. הילדה נבהלת כשהטלפון מצלצל.
3. קריאת הספר נפסקה בשל החשכה.
4. נדרשתם על ידי המורה ללמוד את הפרק.
5. הדלת תפתח על ידי הרוח.
6. הדפים נפרדו לאחר מאמץ רב.

תרגיל 3

1. קל - האיש משך את הכסף מן הבנק.
2. הפעיל - צלצל הטלפון מבהיל את הילדה.
3. הפעיל - החשכה הפסיקה את קריאת הספר.
4. קל - המורה דרש מכם ללמוד את הפרק.
5. קל - הרוח תפתח את הדלת.
6. הפעיל - התלמיד הפריד את הדפים לאחר מאמץ רב.

תרגיל 4

לפניכם משפטים המכילים פעלים מבניין פועל. בחרו חמישה משפטים וכתבו להם משפט מקביל המכיל פועל פעיל.

1. התלמידה משבצת לכיתה חדשה.
2. הודיעו לי כי המסיבה מבטלת.
3. הנערה מאשרת ביום הולדתה.
4. הנערה מסגרת בחדרה.
5. החולצות מקפלות בארון.
6. החיה מאלפת.
7. הנתונים מרפזים בספר.
8. הנערים מעלפים מהחום.
9. את מספרת יפה.
10. הציונים שלו מציגים.

תרגיל 4

1. סביל - שיבצו אותה
2. סביל - ביטלו אותה
3. ----
4. סביל - סגרה את עצמה
5. סביל - קיפלו אותן
6. סביל - אילפו אותה
7. סביל - ריכזו אותם
8. ----
9. סביל - סיפרו אותך
10. ----

תרגיל 5

לבניין פיעל שני בניינים סבילים: פועל והתפעל.
ציינו ליד כל משפט מהו הבניין הסביל של הפועל בפיעל: פועל או התפעל.
שבצו את הפועל הסביל בתוך משפט.

1. בית הספר **קבל** את הנער לכיתה גבוהה.
2. **ספּמנו** את המאמר.
3. המנהל **צין** את התלמיד המצטיין.
4. המנהל **זמן** את עמיתו לפגישה.
5. אנו **מבקשים** מכם להתנהג כראות.
6. **פתחנו** את הנושא.
7. בפורים **חפּשתי** את בני לליצן.
8. **קשטו** את החדר!
9. ההצגה **רְגְּשה** אותנו.
10. **קדמנו** את העניין.
11. הסופר **חדש** את כתיבת הספר.
12. ההנהלה **בטלה** את הטיול.

תרגיל 5

1. התפעל - הנער התקבל לכיתה גבוהה.
2. פועל - המאמר סוכם.
3. פועל - התלמיד צוין.
4. פועל - העמית זומן לפגישה.
5. התפעל - אתם מתבקשים להתנהג כראות.
6. פועל - הנושא פותח.
7. התפעל - בני מחופש בפורים לליצן.
8. פועל - החדר יהיה מקושט/יקושט.
9. התפעל - התרגשנו מההצגה.
10. פועל - העניין קודם.
11. התפעל - כתיבת הספר התחדשה.
12. פועל - הטיול בוטל.
- פועל - כתיבת הספר חודשה.